

Lichen sclerosus

Lichen sclerosus is een (goedaardige) huidaandoening, waarbij de huid langzaam zijn elasticiteit verliest waardoor deze vast en strak aanvoelt en wit van kleur wordt. Deze huidziekte komt het meest voor bij vrouwen en begint meestal tussen het 45e en 60e levens jaar. Soms wordt zij ook gezien bij volwassen mannen en een enkele keer bij kinderen, vaker bij meisjes dan bij jongens. Lichen sclerosus is niet besmettelijk en niet erfelijk.

Hoe ontstaat lichen sclerosus?

Er zijn enkele mogelijke verklaringen voor het ontstaan van lichen sclerosus maar een duidelijke oorzaak is tot nu toe onbekend. Een mogelijke oorzaak lijkt te liggen op hormonaal gebied. De aandoening komt voornamelijk bij vrouwen voor en begint meestal rond de menopauze en bij jonge meisjes verbetert de aandoening vaak na de pubertijd of verdwijnt zelfs helemaal. Tevens zijn er gegevens die erop wijzen dat er sprake zou zijn van een auto-immuunziekte. Dit houdt in dat ontstekingscellen, die anders bijvoorbeeld bacteriën en virussen bestrijden, nu bepaalde delen van de huid en de slijmvliezen aantasten.

Wat zijn de verschijnselen?

Lichen sclerosus wordt gekenmerkt door scherp begrensde witte, soms glanzende plekken, die met name voorkomen aan de schaamlippen en het huidgebied rondom de anus bij vrouwen. In 20% van de gevallen worden ook afwijkingen gezien op de romp, voornamelijk op het bovenste deel en rond de navel. Zeer zelden ziet men de huidafwijkingen op de schedel, de handpalmen en de voetzolen.

Bij vrouwen staan in de genitaalstreek jeuk en pijnklachten op de voorgrond. Ten gevolge van wrijven en krabben in het gebied rondom de schaamlippen en de anus kunnen oppervlakkige wondjes en blaasjes ontstaan, die op hun beurt weer kunnen zorgen voor enig bloedverlies, wat soms ten onrechte 'vaginaal' bloedverlies wordt genoemd. Door verlies van elasticiteit ontstaan er littekens van de huid, die de schaamlippen en clitoris met elkaar kunnen laten vergroeien, waardoor geslachtsgemeenschap als pijnlijk wordt ervaren.

Ook de vaginale ingang kan vernauwd raken en in de huid aan de rugzijde van de vaginale opening kunnen gemakkelijk kloofjes ontstaan, die pijnlijk zijn en ook spontaan kunnen bloeden. Klachten bestaan in het algemeen uit jeuk en een branderig gevoel ter plaatse van de huidafwijkingen. Andere klachten zijn vaginale afscheiding, pijn bij ontlasting en pijn bij het plassen. Ook abnormale haargroei aan de binnenkant van de schaamlippen wordt soms gezien, die weer verdwijnt wanneer de aandoening geneest. Bij jonge meisjes verloopt deze aandoening vaak zonder klachten. Onterecht worden de vaginale wondjes soms in verband gebracht met seksueel misbruik. Voorzichtigheid bij een jong meisje met deze klachten is dus geboden

teneinde misverstanden te voorkomen.

Buiten de genitaalstreek geven de afwijkingen vaak geen klachten.

Hoe wordt de diagnose gesteld?

De meeste vormen van lichen sclerosus zijn voor de dermatoloog of gynaecoloog gemakkelijk te herkennen. Weefselonderzoek (een biopt) is soms noodzakelijk om deze diagnose te bevestigen.

Behandeling bij volwassen vrouwen

In eerste instantie zullen crèmes of zalven met sterk werkzame corticosteroiden (ontstekingsremmende bijnierschors hormonen) voorgeschreven worden. De klachten van pijn en jeuk zullen hiermee snel verminderen en ook het risico op verlittekening en vergroeiingen van de huid wordt hiermee tegengegaan. Hierna kan men, afhankelijk van de klachten, overgaan op minder sterke en/of minder frequent gebruik van corticosteroidhoudende zalven of crèmes. Ook het gebruik van oestrogeen bevattende crèmes resulteert soms in een verbetering van de klachten. In ernstige gevallen kunnen tabletten worden toegepast. Deze ziekte kent, wanneer zij ontstaat bij volwassen vrouwen, geen spontane genezing. Een patiënte zal gedurende de rest van haar leven de zalven of crèmes moeten blijven gebruiken in een zo laag mogelijke frequentie van smeren waarmee de klachten onderdrukt kunnen worden. Wel is er vaak gedurende enige tijd afwezigheid van klachten, waarbij dan niet gesmeerd hoeft te worden. Een vette basiscrème voor dagelijks gebruik voorkomt al lichte irritatieklachten en vinden veel vrouwen heel prettig om te smeren wanneer corticosteroidzalf niet nodig is.

Afwijkingen elders op het lichaam

De huidafwijkingen elders op het lichaam van lichen sclerosus reageren niet goed op behandeling. Als de huid strak aanvoelt geeft een verzorgende crème verlichting.

Psychische problemen en seksuele problemen

Het hebben van jeuk, pijn en/of littekens bij de geslachtsdelen kan veel invloed hebben op de kwaliteit van het leven, vooral op seksueel gebied. Vertel dit aan uw arts. Uw arts kan u, als dit nodig is, doorsturen naar een psycholoog, seksuoloog, of bekkenfysiotherapeut.

Wat kunt u zelf nog doen?

Wie lichen sclerosus heeft, doet er verstandig aan voorzichtig te zijn met de huid en die zo min mogelijk te beschadigen. Was niet met zeep en dep de huid voorzichtig droog. In de beschadigde huid kan namelijk weer een nieuwe lichen sclerosusplek ontstaan.

Wat zijn de vooruitzichten?

Lichen sclerosus die op kinderleeftijd ontstaat heeft een veel betere prognose dan lichen sclerosus die op volwassen leeftijd ontstaat. In ongeveer tweederde van de gevallen op kinderleeftijd verdwijnen de afwijkingen in de puberteit. Bij volwassenen is de aandoening chronisch. In zeldzame gevallen ontstaat huidkanker in het aangedane gebied. Gezien dit risico wordt aanbevolen dat men zich elk jaar laat controleren bij de dermatoloog of gynaecoloog om dergelijke veranderingen zo vroeg mogelijk op te sporen. Tussentijds kunt u zelf (eventueel met een spiegel) de aangedane huid inspecteren en zo nodig eerder teruggaan naar uw arts.

Vragen

Als u zich ongerust maakt, of vragen heeft, kunt u ons bellen:

Polikliniek Gynaecologie: (0318) 43 51 50, bereikbaar op werkdagen tussen 08:30 en 17:00 uur.